

Platonov, Onafhankelijk Toneel/ Ben Van Duin

kunst zo jongleert hij met de taal en dat levert af en toe prachtige blokken tekst op, maar de geloofwaardigheid van die tekst wordt later onderuit gehaald omdat de persoon in kwestie onbeschoft is of blijkt te poseren. Timmers staat met zijn versie dicht bij Gorki. Taal mag dan ontoereikend zijn, kunst en performance zijn ook vormen van communicatie.

Timmers maakte van *Trilogie* een carroussel die in een hoog tempo altijd maar door draait tot hij uit elkaar valt, met 14 mensen die er altijd zijn en nooit af gaan en zelfs achter de coulissen te zien zijn. Via een videoscherm kreeg het publiek een inkijkje achter de schotten waar de spelers zich soms terugtrokken en waar het spel dus gewoon verder ging. Ook op die manier werden de schotten doorbroken. In andere ensceneringen gaat het licht uit als men er niet uitkomt. Zodra het licht weer aanfloopt vallen acteurs en publiek midden in een volgende scène. Niets daarvan bij OT. Daar was elke acteur altijd op, speelde alsmäär door en was tegelijk zeer alert op wat er met de voorstelling gebeurde. De mensen in *Trilogie* nemen vaak afscheid, verklaren te zullen breken met een onbevredigend verleden. Dat vind je in deze *Trilogie* ie niet terug, want ze gaan niet af. Ze maken kunst op het podium, heel vormeloze kunst, maar dat is hun manier van communiceren. Hier gaat niemand weg, maar iedereen die afscheid neemt wordt opgevangen en geamuseerd

door een ander groepje. Dat hoort bij deze tijd van professionele opvang, meent Timmers: "Ook bij Strauss gaat niemand echt weg. Je weet het nooit. Dat is het uitzichtloze van Botho Strauss."

Emoties

Platonov is een heel ander stuk, maar even zuinig vormgegeven. Het aantal personages is hier gereduceerd tot acht. Bert Luppens gaat in zijn zware rol tot op de bodem van het mogelijke, zowel mentaal als fysisch. Hij zet een monument neer. Een bijzondere verdienste komt toe aan regisseur Mirjam Koen die het -qua stijl en karakters- zeer heteroog spel tot een genietbare eenheid heeft gesmeed. Bijzonder is ook de scenografie: een speelruimte in drie smalle compartimenten.

Maar het allerbelangrijkste is toch dat emoties weer mogen. Dat voelde je in vorige producties al aankomen. Maar de emoties worden hier vrijelijk uitgespeeld. Het laatste schotje is verdwenen, het gezelschap bereikt een (voorlopig?) hoogtepunt.

Onafhankelijk Toneel is tot vandaag een collectief gebleven van diverse vreemde vogels, die sterk vertrekken vanuit de vormgeving met oog voor ruimte en beeldende kunst, dans en visuele media, taal en poëzie, maar die sinds kort ook de emotionele toneeltaal niet meer uit de weg gaan. De

vroegere concepten van Onafhankelijk Toneel konden wel eens leiden tot een indigestie van uitleggerige beelden die de inhoud van een toneelstuk ondersneeuwen, of een indigestie van stijlbreuken of van gewaagde ruimteverdeling en liefst van dat allemaal samen. Dat is vaak ook de kritiek geweest op de groep, waardoor dit gezelschap lange tijd in de marge en voor een beperkt publiek uit de Nederlandse Randsstad is blijven werken. Maar dat is ook een voordeel geweest. Onafhankelijk Toneel heeft een duidelijk eigenzinnige en vernieuwende laboratoriumrol gespeeld, die uniek is in het Nederlandstalig theater. In een labo moet in alle rust de eigenwijsheid tot nieuwe ontwikkelingen leiden. De vorm blijft belangrijk maar staat ten dienste van het stuk. Als ze bij Onafhankelijk Toneel opera maken is de muziek het belangrijkste, als ze een tekst spelen is de tekst het uitgangspunt. Ten slotte nog dit. Onafhankelijk Toneel heeft het zolang uitgezongen omdat het bevlogen theatermakers zijn. Ze kennen geen vooroordeel tegenover welk genre of discipline dan ook. Schotten worden afgebroken. Mirjam Koen: "We maken waar ons hart naar uitgaat en dat zal elke keer iets anders zijn, ook al omdat de wereld rondom ons zo vaak verandert."

Eddie Vaes